

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Sărbătoarea Rusaliilor.

Nici când doară, n'am legat atâtea nădejdi de această sărbătoare, ca acum.

Pogorîrea Sfântului Spirit asupra învățăceilor, îngrijorați de soarta lor și mai ales de soarta învățături primite dela dumnezeescul lor Dascăl, a adus pacea atât de dorită de sufletele lor și a revărsat asupra credincioșilor mângâierea împlinirii așteptării lor.

Și azi, după aproape 2000 ani dela acele timpuri sfinte, când Fiul lui Dumnezeu își predică însuși omenirii rătăcitoare învățătura sa, noi, ca și credincioșii acelor vremuri, avem lipsă de aceleaș daruri, pe cari din prisosință le-a împărțit atunci lor.

Suntem turburați și azi. Și azi ne luptăm din răputeri, ca să aflăm adevărul, care să aducă pace și liniște inimilor noastre năcăjite, și nu-l găsim! Nu ne este dată mângâierea, ca în haosul acesta, în care umblăm, ca unii ce am pierdut ori ce directivă, să întâlnim omul, sau mai bine spiritul, care să redeie liniștea sufletelor noastre turburate. Să ridică din toate părțile Hristoși mincinoși, cari în frumuseța frazei, cu dulceața vorbeii, vor să ne aleșuiască, să ne ducă în ispită.

Bătuți de soartă, aruncați în toate părțile, ca unii, ce n'au statornicia convingerilor, câți dintre noi nu se lasă duși de aceste glasure de sirenă, cari chiamă, nu spre a duce la viață și lumină, ci spre a ucide! Iar nouă nu astfel de glasure ne trebuiesc!

Noi n'avem lipsă de dulceața graiului și nici frumuseța frazei ne trebuiește, noi știm, că învățătorul sfintei noastre credințe, a spus adevărul fără înjunjur și n'a căutat la fața omului, când avea să-și spună

părerea sa. Pe El nu l'a îngrozit de loc ceata nenumărată a trădătorilor, cari cercau să-l prindă în cuvinte, spre a-l pâri diregătorului roman, și chiar și în fața osândeii a spus adevărul, care singur putea să liniștească inimile turburate.

Dar oare între noi, cine va aduce această sfântă pace? Cine va putea înțelepți celea două tabere ce-și stau față în față, cari și cearcă cu toate mijloacele a se ridică pe sine, și a zdrobi pe cealaltă? cine le va putea spune, că e nespuse de grețosă priveliștea ce o pun în fața străinilor, cari au nespuse bucurie, văzându-ne desbinați?

Fie ca în această sfântă zi, spiritul păcii și al buneii înțelegeri să pună deplină stăpânire pe inimile noastre, pentru ca una să gândim și una să facem spre întărirea noastră în fața primejdiilor, cari nu ne dau nici o clipită timp de odihnă.

Toate guvernele cari de decenii se perândează la cârma statului, sunt conduse de un singur principiu, nizuiesc la o unică țintă: nimicirea naționalităților din această patrie comună și confundarea lor în o singură națiune: cea maghiară.

În special lupta se poartă cu toate armele împotriva limbii. Un neam, care nu mai are limba sa, prin care să se deosebească de alte popoare conlocuitoare, nu mai există. El aparține aceluia popor a cărui limbă o vorbește. De aceea atacul s'a început împotriva școlilor poporali: fel de fel de legi și ordinațiuni s'au născocit, nu spre a promovă învățământul poporal, ci spre a-l împiedecă. S'au ridicat salariile învățătoresții, nu de dragul dascălilor sătești, cari pe vremuri trăiau cu câteva sute floreni, ci spre a îngreună comunele bisericești cu dări insuportabile. În acelaș timp visteria statului s'a deschis pentru toți cari aveau trebuință de ajutor.

Statul dă cu mână largă ajutor comunelor năcăjite, pentru neînsemnate contraservicii. Și aceste contraservicii cu vremea au crescut și vor mai crește. S'a cerut întâi să se propună câteva studii în limba ungurească, ca elevul părăsind școala poporală, să-și poată indeajuns însuși aceasta limbă, care e limba statului, și să poată chiar gândi ungurește.

Acum s'a mers și mai departe. Să cere, ca numele băieților să se scrie cu ortografia ungurească, pentru ca astfel perzându-ne limba să ne pierdem și neamul, cât frații noștri din alte țări, să nu ne mai cunoască, dacă mai suntem ori nu din aceiași viță cu ei...

Și în fața primejdiei ce facem? ne hărțuim și insultăm în chipul cel mai necinstit; ne suspiționăm și bârfim unii pe alții, când ar trebui să ne strângem rândurile, și să stăm tari în fața primejdiei, ce amenință cu atâta putere, chiar existența noastră ca Români în această patrie, unde vrem să trăim și pentru care de atâtea ori ne-am dat și sângele, când trebuință a fost.

Să nădăjduim!

În această sfântă zi marele nostru Dascăl a dat să înțelegem, că fiecare neam își are limba sa, ca un dar sfânt dela Dumnezeu; limba, prin care deschilinit de alte neamuri să-și poată spune în graiul viu sentimentele, cari i-se nasc în inimă și gândirile, pe cari i-le plăsmuiește creierul. Suntem datori ca acest sfânt dar, nu numai să-l păstrăm cu sfințenie, ci să-l cultivăm cu toată ardoarea sufletului nostru, moștenindu-l și primindu-l direct dela părinții noștri, cari ne-au născut.

Dumnezeu a dat Apostolilor darul limbilor, ca să poată predică fiecărui popor în limba sa, — căci a știut, că ori ce învățatură atunci poate pătrunde mai adânc în suflete,

când e spusă în graiul ascultătorilor. Stăpânitorul și Cărmuitorul a toate a pus dreptul limbei pe înălțimea aceea, ce i-se potrivește, și noi datori suntem să ținem seamă de aceasta și să nu îngăduim a fi scârțată din această vrednicie. Dacă strămoșii noștri erau mai gata a-și da viața pentru apărarea limbii lor, cel mai scump clenodiu, — cum îi spune marele Cipariu, noi urmașii lor, care le-am moștenit toate poririle lor bune, să nu ne lăsăm mai pe jos.

Și Dumnezeu va întări forțele noastre și va lumina mintea noastră, pentru că nu facem altceva, decât îi împlinim voia Lui!

Începuturile luptei antialcoolice în Suedia.

Se știe că în Suedia învățământul anti-alcoolic e obligator în școli și că în vederea lui se predau cursuri anumite, subvenționate de stat și de comune; dar ce se știe mai puțin-poate, e, că în acești din urmă doi ani istoria națională se învață în cele mai multe școli după o carte nouă, în care autorul, un cunoscut conferențiar, fost profesor de istorie la liceul din Upsala, schițează în chip viu și mișcător pustirile rachiului în Suedia din întâia jumătate a veacului XIX. și neînfricoșata cruciată pusă la cale de păstorul Peter Wieselgren împotriva primejdiei care amenința să-i înghită țara.

Pilda pe care o dă Suedia cu acest învățământ practic merită să fie urmată și

aiurea, și credem că nu e fără folos să talmăcim acele pagini pline de viață care, cel puțin în original, fac o adâncă impresie asupra școlărilor. Lecția aceasta de fapte poate fi bogată în urmări.

Dăm cuvântul profesorului:

„Marele rege al Prusiei, Frideric al doilea, zise într-o zi că Suedezii au muncit ani întregi ca să se ruineze, dar că, lucru de mirare, n'au izbit: el se gândea la patima rachiului, care a început să se întindă în taberile oștilor pe la sfârșitul veacului XVI, și, puțin timp în urmă, în țara întreagă. Numai traiul întărit în mijlocul naturii aspre a scăpat poporul suedez de pieirea, cătră care îl mână necumpătarea. Dar, începând cu timpul când Frideric vorbea cum am arătat — sub domnia lui Gustav III — până în veacul XIX, beția a mers mereu crescând. Aceasta a fost vârsta de aur a spirtarilor, când fiecare colibă ajunsese o cârciumă. Consumarea rachiului se ridică la patruzeci de litri pe an și de locuitor, adecă de șase ori mai mult decât astăzi. Și să se știe, că numai un sfert din populație era alcătuită din oameni în putere, cari firește că erau și cei mai sdraveni băutori, cu toate că, ori cât de trist e să se spună, și femeile și chiar copiii deprinseseră obiceiul băuturii.

Din țifrele de mai sus se poate scoate încheierea, că un Suedez adult bea în mijlociu un sfert de litru de rachi pe zi. Mulți începeau ziua cu acest sfert de litru, fără să mai numărăm paharele pe care le goleau la fiecare masă. Beția nu trecea drept o rușine. Așa, se puteau vedea la Curtea cu jurați membri ai tribunalului, cari hotărau de soarta unui împrișinat beți morți. Mijlocia vieții era atunci în Suedia numai de 35 de ani, cum e acum în Rusia, pe când astăzi e de 50 de ani, cea mai mare

din toată lumea. Pe vremea când beția era în toiul ei, aproape jumătate din oamenii, cari trăgeau sorți, erau în unii ani, respinși ca neputincioși să facă serviciul militar.

Nu mai încape vorbă că poporul suedez se găsea în ajunul ruinii când marele luptător al cumpătării, Peter Wieselgren (1800—1877), ridică steagul.

Intr-o zi, pe când era încă elev al liceului din Vexjö, Wieselgren, trecând pe lângă temniță, văzu pe un pușcăriaș tânăr, care ședea la fereastră și citea în Biblie. Nimic nu arată în chipul și în purtarea lui că e un ucigaș. Și era totuși. El trăise fericit cu soția și cu copiii, până într-o zi când se îmbătă. Soția făcându-i muștrări, infuriat și sălbatic de băutură și fără să-și dea seama ce face, el îi dete în cap și o omori. Trezindu-se, plin de desnădejde, se dete singur în mâinile polițiștilor. Fu osândit la moarte. Lovise și omorise pe cine iubea mai mult pe lume, își lăsase copiii fără mamă și fără tată, și astea toate numai din pricina unei clipe de beție.

Legea urma să fie ascultată, și osânditul își ispăși pe eșafod crima; dar mai înainte îi fu îngăduit să lase câteva cuvinte celor din jurul lui cu privire la abuzul rachiului plin de primejdii, cuvinte pe care Wieselgren le culesse cu evlavie și le tipări pe urmă, căci întâmplarea acestui nenorocit îl mișcase nespuse de mult.

Tinărul licean înjghebă atunci ceva ce s'ar putea numi întâia societate de cumpătare din Suedia. El își dete cuvântul, odată cu cinci din colegi, să se abție cu totul dela orice beutură spirtuoasă. Era cu adevărat nevoie de hotărîre, ca să stărui într-o asemenea cale, în mijlocul unor camarazi prietere cari jocul de cărți și beutura erau nelipsite. Dar Petre Wieselgarten oră o fire aleasă. De mic nu-i plăcea decât faptele și

FOIȚA.

Rândunica.

Stam la masa mea de lucru
Ostenit, privind în gol,
Când de-odată așa 'n neștire
Mi-a părut, că oare-cine
Ciocănește 'n geam domol.

Am sărit grăbit, cu grijă
Cat pe-afară . . . pe sub geam,
Dar nimic . . . abia în urmă
Dup'un ciripit săgalnic
Am zărit-o sus pe-un ram.

Mă privi așa de dulce
Cu privirile-i cerești
Par' c'ar fi voit să-mi zică:
— „Eu am fost ș'am vrut să aflu
Ești acasă? . . . mai trăești!”

P. Pădure.

Romanele dlui Duiliu Zamfirescu,

— dare de seamă. —
(Continuare).

În războiu nu e un roman în înțelesul analitic al cuvântului, el e o descriere de măiestru a mărețelor întâmplări de pe câmpiile Bulgariei, cari au dus departe faima

numelui de Român și au făurit coroana de oțel pe capul celui dintâi rege neatârnat, al fostelor Principate-unițe.

Incepând cu trecerea Rușilor, cu înrolarea fiecărui bărbat destoinic de a purta arma pentru libertatea pământului străbun, și abătându-se câte odată în a pomeni episoade cunoscute din luptă ori fapte de vitejie de ale bravilor oșteri, puși în fruntea armatei, — autorul ne pune înaintea ochilor, cu într'un frumos și desăvârșit cinematograf războiul dela 1877/8 și rolul României în acea luptă.

Cunoscuiții noștri sunt aci cu toții:

Mateiu e medic militar, Mihaiu locotenent în rezervă, chemat la concentrare, surorile Sașei, măritate și ele după soldați, iar ca personaje nouă: dna Natalia Canta și Milescu cu Elena soția și Anna cumnățica. Natalia iubește de mult pe Mihai, iar acesta cunoscând pe Anna, simte încălzindu-se la privirea ei. Atât, încolo lucrurile își urmează cursul lor normal. Peripețiile războiului se desvălesc pe fiecare pagină. Fiecare capitol nou ne duce tot mai departe spre Dunăre și dincolo spre câmpiile Bulgariei. Fumul pravului de pușcă se simte de a binele, buibutul tunurilor se aude tot mai tare și se întetește, sângele începe a curge tot mai mult, răceala morții își întinde stăpânirea și frigurile războiului cuprind pe toți. Damele iau și ele parte în aceste frământări, însoțesc pe cei ce sunt cuprinși și îngrijorați de

ziua de mâne și sunt cuprinse de un fior de groază la gândul, că ori unul, ori altul, nu se va reîntoarce poate seara la masă. În aceste înfrigurări stau ca ceva cu totul străin scenele de dragoste dintre Mihaiu și Anna și jaluzia Nataliei pentru această iubire. Cu toate acestea trebuie să recunoaștem, că e de toată frumuseța capitolul, în care Natalia frământată de dureri, se ridică din așternut, aprinde lumânarea și merge la patul, în care Anna dormea somnul temeinic al tinereții, fericită la gândul, că Mihaiu o iubește. Natalia privește bustul fetei, se uimește de acea „marmură cu suflet”, face un pas greșit și o pică cu stearină și apoi cade la pământ leșinată. Urmează apoi o dureroasă conversație între celea două rivale: Natalia, văzându-se umilită și părăsită față de Anna atât de tineră și frumoasă, convinsă de jaluzia Nataliei și dragostea lui Mihaiu. Cu multă durere Natalia cearcă să se resemneze în fața realității.

Dar ziua hotărîrii se apropie. Se dă sangerosul atac dela Grivița, unde mii soldați acoperiră pământul Bulgariei, câștigând cu moartea lor libertatea patriei. Șonțu, Voinescu, Mărăcineanu cad apărând steagul țării și lor le urmează toți prietini noștri, cari ținură să fie alătura de ei în vitejie și eroism. Iar „baciul Micu (român cinstit din Ardeal, o fire rară de om de credință și alipire), care-l văzuse de copil — pe Mihaiu — închise ochii mortului, . . . îi

drăsnete. Când se legăna pe cea mai înaltă cracă de brad sau făcea plimbări lungi în pădure, cu primejdia să se rătăcească, eră în culmea fericirii. El nu visă decât isprăvi și tutâmplări minunate. Și astfel societatea de cumpătare întemeiată cu cei cinci prietini i-se păru o bună pildă de dat, și o frumoasă faptă de săvârșit. Într'un cuvânt el se hotărî bucuros să-și închine toate silințele, vieța întreagă, ca să mântuie poporul, care mergea către prăpastie, dacă nu se puneă frâu vițliului atot-stăpânitor al beției.

El își începî cruciata împotriva rachiului ca păstor la Wăsterstad, lângă Lund. Duminică în care își făcea întâia slujbă, biserică eră aproape goală; paracliserul, beat, dormea în altar. Când noul păstor se duse pentru întâia dată pe la enoriașii săi, își putu da seama, că beția și tot alaiul ei de nelegiuiri și de ticăloșie domnea pretutindeni. Nu unul din nenorociții de bețivi, cari umblau haimana, prin sat fusese odată om cuprins, însă rachiul îl îndobitocise și le topise toată starea.

Tânărul păstor se puse pe lucru cu duhul și cu puterea lui Ilie, cum scrie unul din contemporani. El nu se mulțumea numai cu predica din căsuța amvonului, ci se ducea peacasă pe la enoriașii săi. Îi învăța să-și lucreze mai bine pământul și să-și îngrijească de aproape de gospodărie. Dar oriunde vrea să îndrepteze și să săvârșească binele, se izbea de acelaș dușman: rachiul. Și lupta eră inverșunată. Și cu cât păstorul se arătă mai îndărătnic, mai aprig în stăruința lui, cu atât creștea și dușmănia celor mai nărăviți beutori din parohie. Ba au mers până acolo că au vrut să-l omoare, dar în clipa hotărîtoare nimeni nu cuteză să ridice mâna asupra servitorului lui Dumnezeu.

Se povestește, că un țăran, desnădăjduit că sfatul parohiei hotărîse să-l pedepsească

pentru chefurile lui neîntrerupte, își pusese în cap să ucidă pe păstor. El îl chemă acasă cu tertipul că nevastă-sa trage de moarte. De geaba îi spusese unul și altul lui Wieselgren să-și cate de treabă, căci el răspunse la chemarea enoriașului său și intră în odaia unde închipuita bolnavă zăcea și scotea gemete.

(Va urmă).

Date statistice referitoare la școlile de meseriași și de comerț, la școlile medii și superioare.

I. În școlile pentru învățăceii de meserii după raportul ministerial în anul școlastic 1909 au fost înscriși 79878 învățăcei. Dintre aceștia după limba maternă figurează, ca maghiari 54.023, germani 11297, slovaci 6006, români 4199, ruțeni 132, croați 599, sârbi 803, sloveni 89, iliri (bunjevâez) 241, italieni 232, bulgari 24, cehi 136, poloni 97.

Numărul învățăcelor la școlile comerciale au fost de 6098, dintre cari: maghiari 4542, germani 776, slovaci 101, români 135, ruțeni 0, croați 55, sârbi 407, sloven (vend) 1, bunevați (iliri) 40, italieni 34, bulgari 4, ceh 1, poloni 2.

Școli populare superioare au fost 12, având 593 școlari, anume după limba maternă maghiari 419, germani 56, slovaci 54, români 20, ruțeni 39, croați 3, sârbi 3, de altă limbă 1.

Școlile civile au fost în număr de 436, cu 556 învățători, între acestea românești au fost 4, anume două greco-catolice, 1 greco-orientată și 1 susținută de Asociațiune. Din numărul de 75966 al școlarilor au fost maghiari 61.609, germani 8130, slovaci 2174, români 1815, ruțeni 60, croați 290, sârbi 1174, de altă limbă 714.

La toate școlile populare și de învățăcei (ucenici) au umblat 2.603.063, între aceștia

după limba maternă au fost înscriși ca maghiari 1443.378 (55,5%), germani 326.221 (12,5%), sloveni 348.499 (13,4%), români 297.883 (11,4%), ruțeni 57.405 (2,2%), croați 311.66 (1,2%), sârbi 625.24 (2,4%) de altă limbă 36387 (1,4%).

Preparandiile de stat au fost 18 cu 252 puteri didactice și 2035 elevi cu finea anului școl. 1908/9; romano-catolice 11 cu 103 puteri didactice, și 957 elevi, greco-catolice 5 cu 51 puteri didactice, și 503 elevi; reformate 3 cu 40 puteri didactice și 315 elevi; luterane 6 cu 72 puteri didactice și 442 elevi; greco-orientale 4 cu 38 puteri didactice și 284 elevi; izraelită 1 cu 8 puteri didactice și 111 elevi.

Preparandii pentru fete sunt 9 de stat și 5 romano-catolice. — Limba de propunere peste tot a fost cea maghiară, cu excepțiunea celor trei preparandii gr. cat. române, dela Blaj, Orade și Gherla, a preparandiilor gr. or. române și a celei sârbe, în cari s'a propus românește, respective sârbește și a preparandiei luterane din Sibiu, în care s'a propus în limba germană. După limba maternă dintre cei 5064 elevi preparandiali figurează ca maghiari 3759, germani 413, slovaci 230, români 457, ruțeni 75, croați 19, sârbi 86, de altă limbă 25.

Școli medii. Gimnazii sunt 148 complete și 36 necomplete, laolaltă 178, cu 3493 de profesori, între cari 2128 profesori ordinari. Românești sunt 5, anume: 4 gimnazii complete, anume la Blaj, Beiuș, Brașov, Năsăud și 1 la Brad necomplet. Școli reali în anul școl. 1908/9 au fost: 26 superioare, 6 inferioare, cu totul 32. La școli reali au funcționat 722 profesori, între cari ordinari 414.

Numărul studenților dela gimnazii și dela școlile reale cu finea anului școl. 1908/9 era: 67.690. Dintre aceștia după limba maternă se arată că maghiari 54108 (79,9%),

strânse mâinile pe piept și le sărută privind nedomirît la nimienicia omului. . ."

Sosim la al patrulea roman din seria Comăneștenilor: „*Îndreptări*”.

Autorul însuș îi pune titlul între semnele citațiunii, s'ar părea, că vrea să arete, că are de gând să avertizeze pe cetitor, că în acest roman să vor îndrepta multe din păcatele trecutului, sau că autorul are tendința să facă îndreptări în societatea ce descrie, nefiind îndestulit cu ea.

Și îndreptările încep îndată dela pagina cea dintâi, în acelaș timp începe evoluția literară a dlui Duiliu Zamfirescu. Ambasadorul de pe lângă regele Italiei, trăind în atmosfera de povești medievale, cu suflut îmbăcsăt de fumuri de cavaleri, reintors acasă la Români săi, nu-i mai cunoaște, sau mai bine nu-i place cum îi află, de aci apoi tractându-i prea de sus, comite greșeli peste greșeli, cât noi am trebui să-i scriem dsale câteva „*Îndreptări*”. Vom și cercă și fiindcă romanul acesta e cu tendinți, natural că nu mai poate fi vorba de artă în toată desfășurarea lui.

La început deja dl general Villara, care e căsătorit cu Anna sora dnei Mileșcu, începe o șargă de cavalerie contra scriitorilor și aruncă câteva săgeți contra Ardelenilor. Anticipăm aci, că dl Zamfirescu, carele în romanele anterioare ne-a adus din Ardeal pe baciul Micu, „o rară fire de om”, în al patrulea roman se simte constrâns a ne

face cunoscută o întreagă familie de preot din Ardeal. Ne duce ehiar prin această țară de amar și de îndelungate prigoniri, dar, puțin cunoscător al poporului nostru de aci și a relațiilor sale, comite câteva greșeli, cari nu-s îngăduite unui bărbat de talia Dsale.

Dar să mergem în șir cu „*Îndreptările*”. Dna Ana Villara, soția generalului, la începutul războiului eră de „21 ani la Octombrie”, și a refuzat pără acum 6 pretenđenți. La sfârșitul campaniei „după mulți ani, târziu, când cele trecute se uitaseră, Sașa își ducea băiatul la școala militară din Iași. El se numea acum Alexandru Comăneșteanu, cum dorise mortul”. Când plecase în războiu, Mihaiu făcî această cerere sorei sale.

La începutul povestirii Alexandru eră locotenent în artilerie.

N'avem la îndemână nici o carte, ca să cunoaștem regulamentul școlilor militare din România, dar putem judecă, că dacă Alexandru fusese dat la școală „după mulți ani, târziu”, putem zice 10 ani, până se ajungă locotenent la artilerie, vor mai fi trecut vre-o 10 ani, așa că Dna Villara, înaintase de-abinele peste 40 ani. Am ținut s'a fixăm asta pentru că autorul ne prezintă pe dna îndrăgostită în locotenent, 26 către 46.

În casa generalului mai întâlnim pe o fată tineră din Transilvania: „*fiică a unui preot a cărei mamă fusese în școală la Viena*” cu Anna.

Soția preotului se numea Porția Huldleac, preotul Moise Lupu, iar fata Porția și ea, dar i-se zicea „*Mia adică sua; amintiri italienești dela Propaganda, unde învățase părintele*”. Se fixăm: Numele preotesei sună a Bucovina, Porția ne aduce aminte de Ardeal în epoca școlii latiniste. Moise Lupu, o spunem, e păr. Dr. Vasile Lucaciu, — și Mia, e fiică sa crescută la Asilul Elena Doamna din București.

„*Fata eră în vrâsta nehotărîrii formelor, tăiată din greu, îmbrăcată din puțin, dar încântătoare prin tinerețea vajnică ce-i sta întipărită în obraz, prin deplina nevinovăție a gândirilor și mai cu seamă prin limba fermecătoare pe care o vorbea. Toți din casa generalului... erau îndăuriți de sinceritatea feliului ei de a fi*”.

Sublimerile ne privesc pe noi. —

O fată din Bucovina, crescută la Viena, presupune o situație materială respectabilă; se mărită apoi după un preot unit din Ardeal, care a studiat la Propaganda, — sunt tot atâtea lucruri, cari numai că excepție se pot da și de loc nu se pot lua ca subiecte de roman.

Destul că spre a putea toarce firul romanului său, așa după cum și-l închipuise, că va putea mai ușor atinge ținta preficită, autorul ne dă o scenă aproape imposibilă. Locotenentul Alexandru cercetează casa generalului, fiindcă să știe iubit de dna; întâlnește pe Mia, cu care joacă câte o partie de sach, așa din distracție, fără nici un

germani 5970 (8.8%), slovaci 1731 (2.8%), romani 4224 (6.8%), ruteni 80 (0.1%), croați și sârbi 1268 (1.9%), de alte limbi 309 (0.5%).

După confesiune cei mai mulți studenți sunt romano-catolici 43.5%, apoi urmează izraeliții 22.2%, reformații dau din numărul total al studenților 14.3%, luteranii 9.2%, greco-orientalii (romani și sârbi) 5.5%, greco-catolici 4.4%, unitari 0.8%, armeno-catolici 0.1%.

Tăria credinței. Genialul cugetător, episcopul Albei-Regale Prohászka, într-o vorbire a sa de an toamnă despre necredincioșii legați de bulgăru pământului și despre păcatele lumii moderne: — dă în cuvinte de aur călăuză sufletească și zice între altele și următoarele: A trăi cu energie și însuflețire fără convingeri puternice, fără adevăruri, e cu neputință... Fără convingeri puternice nu poate exista o societate vitală și tare... popoare puternice numai dogme mari pot pune în picioare în mijlocul lumii... Să dăm întru noi expresiune spiritului lui Hristos; să arătăm că suntem fiii luminei. „Să valorizăm și exprimăm valorile vieții, lasă să vadă lumea, că valorile morale sunt comorile vieții, și că a trăi se rentează numai pentru aceea ce este întru noi și nu pentru aceea ce este în jurul nostru. Să ne alipim de vaza lui Hristos, de Sfânta Maică Biserica. Să stăm fermi lângă dânsa în mijloc de mari încercări cutremurătoare, și prin ținuta noastră credincioasă expresiune să dăm cuvintelor sf. Pavel: Știu, cui am crezut și nu mă clătesc! Credința aceasta a mea nu o strămută nici furtună îngrozitoare, nici cutremur de pământ, nici revoluțiune franceză și nici portugaleză. — Credința aceasta a mea n'o clatină nici pierderi, nici succese impie-

gând rezervat; e constrâns încă așa de odată, să afirme, că are de gând să pețască pe fată, fiindcă soldatul de ordonanță, care bagseamă mirosise dragostea doamnei, voind să-i prevină de întoarcerea generalului acasă, văzuse pe Comăneștean ingenușind în fața dnei. El se supuse, trebui să se supună, deși era „înmărmurit de enormitatea sacrificiului ce i-se cerea“ și deși era convins, că i-se cerea „prea mult“, dar Ana îi spuse, că n'are s'o mai vadă, de na o ascultă, și că nu e chiar așa de mult ce-i cerea ea. Și apoi urmează câteva puncte. Dar punctele acestea spun tot ce gândea dl Zamfirescu, ne prezintă societatea de elită românească, așa cum nu-i permis nici odată unui adevărat scriitor s'o facă.

— Insoară-te, cum îți spun eu, — soția ta n'are să însemne nimic, eu voi continua să te iubesc și să fiu a ta, — parcă spuneă Ana.

Ei, dar principii de acestea, cari stau în opoziție așa de flagrantă cu morala, pe noi nu ne pot încânta și greșește mult dl Zamfirescu, când pe canavaua acestor principii coase și brodează un roman cu perorații de naționalism, de entuziasm pentru frații *ghe ghincolo* (ce glumă proastă!) cu descendenți din Porphyrogeniți și câte și mai câte veleități de grand signore, cari atât de mult îi plac Dsale, bagseamă, că însuși e corbitor din vre-un beizadea din Bizanț.

(Va urmă).

decate, nici apostazări; — și de s'ar chiar întinecă lumea în jurul meu, dacă puternice curente ar și smulge ici-colo lumea în rătăcire — marea „deducere la absurd“ (absoluta neputință de-a explia lumea fără prevedință și dreptate dumnezeiască n. trad.) mă ridică din confuziunea mea momentană și mă înalță acolo, unde și peste viore și ruine aștept: întoarcerea lumii și mărirea lui Hristos!

Se poate mai frumos vorbi de-așa?

Un document vechiu. În zilele trecute fiind în comuna gr.-or. Cara (Kolozs-Kara), în afaceri private, am rugat pe vecinul preot din loc Ananie Moldovan, să-mi arate Biserica sa nou zidită încă în anul 1904.

Am văzut o Biserica curată, cu iconostas după ritul oriental, făcut de un pictor cu numele Petriță, — destul de corespunzător.

Intrând în S. Altar, îmi arată preotul antimisul mai nou, consacrat de actualul Mitropolit Mețianu, — și deodată și un antimis vechiu — spunându-mi, că are ordin, să-i substearnă Ven. Ordinariat în Sibiu. — Mi-a spus tot odată, că nu știe de pe ce timpuri este acel antimis, neputând ceti slovele cirilice ce ocur pe el!

Atunci, îl iau în mâna mea și cetesc, că antimisul e consacrat de vlădica Petru Pavel Aron al Făgărașului în zilele împărătesei Maria Teresia la anul 1754.

Adevărat dar, că comuna Cara pe timpul Episcopului Inocențiu Klein și a Episcopului Petru Pavel Aron, eră unită, și că e dreaptă Conscripția Episcopului Klein din 1733. — publicată de fericitul Buna în opul său, că numai mai târziu va fi defecționat dela S. Unire.

Câte documente de acestea nu se vor fi aflând prin Bisericile astăzi greco-orientale! Cojocna, la 7 Iunie 1911.

Ioan Hățiegan
protopop.

Din Tohanul-vechiu.

Subscrisul mă simțese plăcut îndemnat a mulțumi și pe această cale Anei Iosif Avam Popa n. Rozorea, care a dăruit pentru s. biserică o cruce aurită de altar în valoare de 81 coroare 45 fileri lui Spiridon Samoilă Stoica, care a cumpărat și dăruit un liturghier nou în valoare de 9 cor. 22 fil., lui Iosif Aftanase Popa, care a dăruit un euhologiu nou în valoare de 7 cor. 22 fil., dnei Eugenia Brumboiu, care a dăruit 2 perinițe de altar, lucrute cu mâna, în valoare de 12 cor., Mariei n. Nicolae Vas. Aldica, care a dăruit un rând de ornate preotești în valoare de 150 cor. și lui Ioan Bălășcan sen. — toți parohieni din Tohanul-vechiu — care a dăruit tot un rând de ornate preotești în valoare de 120 cor.

Adunarea generală parohială ținută în 4 Iunie a. c. sub conducerea P. O. D. vicar al Făgărașului Iacob P. Macaveiu a decis să se întreprindă zugrăvirea bisericii noastre în vara anului curent, după ce biserică dispune de acoperirea speselor conform preliminarului și planului elaborat în această cauză. Aniversarul de 70 de ani dela zidirea bisericii, anul 1911 nițică s'ar putea serba într-alt chip mai fericit, decât fiind împodobită de nou cu totul.

La colecta inițiată în 1910 pentru zugrăvirea bisericii, au mai contribuit în timpul din urmă următorii: Nicolae Bozocca 2 cor., Valeriu Sassebeș, notar Perșani 4 coroane, Moise Ios. Radu 2 cor., Banca „Creditul“ din Zărnești 50 cor. Bunul Dumnezeu le răsplătească cu dar ceresc. *Moise Brumboiu.*

Noutăți.

Fiindcă tipografia noastră pausează luni, a doua și de Rusălii, nrul proxim apare numai Joi după amiază.

Fondurile Arhidiecezane. Fondul *Masa studenților* dela institutele noastre a primit dela d. Victor Maior, director de bancă DSămărtin, Cor. 25, în amintirea repausatului student cl. VII Vasile Zehan. — Dr. G. Dobriu, avocat, Lugoj, 1 acție Consum, în valoare nominală de 100 cor. — Dș. Leniți și Neli Moldovan din Mediaș 10 cor. întru amintirea repausatei Alexandrina Dr. Pop din Deva. — Fondul pentru ajutorarea *studenților bolnavi* a primit Cor. 10 dela pâr. Ioan Costin, din Rece Cristur, întru amintirea repaus. Paulina Dr. Lucaci.

Directorul fundației Șulujane e convocat în ședința anuală pe ziua de 16 ert. Cu acest prilej, pe lângă socoțile anului 1910 și ale bugetului pe 1912, se va aduce hotărîre și cu privire la venitele noului capital de 500 mii cor. format după intenția fondatorului. Sâmbătă în 17 e convocat senatul aceleiaș fundației, care se compune din bărbați laici fruntași, pe cari îi invită Mitropolitul în înțelegere cu Capitlul. Senatului încă i-se va face raport de cele comunicate Directorului, și pe lângă aceasta el va alege pe membrii Directoratului pe un period nou de 6 ani, și va compleni postul de vicepreședinte secular, devenit vacant prin moartea judeului de curie Iosif Pop din Budapesta.

Din dieceza de Lugoj. Nicolae Gârbea, până aici administrator parohial în Homorod, din districtul Bobâlniei, a fost strămutat în aceeaș calitate la parohia Barul-mare din districtul Jiului. — Petru Voim, paroh în Barul-mare, a fost așezat în deficiență.

Măiestatea Sa Monarhul a primit ieri la prima audiență solemnă pe noul Nunțiu Apostolic Mgr. Bavona în Schönbrunn.

Printul Carol Francisc Iosif va plecă în 17 c. n. în Londra ca reprezentantul Măiestății Sale Regelui la serbările încoronării engleze.

Maiul. Cetim în „Drapelul“: Ieri Mercuri, a fost școala de fete gr.-cat. română din Lugoj oaspele dlui Dr. Isidor Pop la vie, un fel de maiial școlar, la care au participat peste 60 eleve și numeroși oaspeți cu totul la vre-o sută, în frunte cu P. S. Să dl episcop Dr. V. Hossu. Neobosita d-nă Alma Pop s'a îngrijit, necruțând osteneți și jertfe, ca toți să petreacă bine, ducând cu sine suvenirea unei zile frumoase. Muzică, cântări și jocuri vesele, întrerupte de mese bogate, cu gust aranjate, au constituit programul acestei zile de maiial, favorizate de un timp admirabil. Glasuri vesele de copii au stăpânit ziua întreagă n largul viei, care strălucia în splendoarea frumuseții din pragul verii, când multe sute de roze în floare respândiau îmbătătorul lor parfum.

La Orăștie e convocată pe 25 Iunie n. (a doua Duminică după Rusalii) *adunare poporală*, pentru a discuta asupra obiectelor: *Votul universal și proiectele militare*. Sunt semnați 11 convocatori în frunte cu Dr. Aurel Viad.

În Regat (România) opiniunea publică de mai multe zile e viu preocupată de scandalurile bisericesti răscolite din nou fără nici o rezervă de către presa românească — din prilejul redeschiderii sfântului sinod. — Desvălirile senzaționale confirmă întru toate ținuta foiei „România Creștină“.

Scăldătoarea Lipic a fost cercetată în sezonul anului prezent până acum de către 562 mușterii.

Vice-comitele comitatului Vas a dat ordin către toți factorii administrativi să poarte strictă evidență despre toți pasagerii veniți dispre Graz, nu cumva să molipsească ținutul cu epidemia colerei.

Stefan A. Hanauer, exemplarul spiritual al Seminarului teol. central din Budapesta, a fost ales în 6 c. n. cu aclamațiune de Rector al Colegiului Imreian din Buda — în locul noului episcop al Cianadului I. Glattfelder.

Colera în Berlin. În Berlin s'a îmbolnăvit în ziua de Rusalii femeia comerciantului Rothstock între simptome de coleră. — Cercetarea bacteriologică încă n'a constatat boala definitiv.

Patriarhul sârbesc Lucian Bogdanovici a dat 400 coroane pe seama institutului de penziune al ziariștilor.

Officialii postali din imperiul german, în număr de vre-o 200, vor cerceta Budapesta în 19 c. n. spre a-i cunoaște însemnățile.

Opera Croată. Societatea artistică și culturală din Budapesta a invitat întreg personalul Operei din Zagrab dimpreună cu orchestră, să predea în Budapesta în trei sări după oaltă opere croate originale.

Din Mexico se semnaleză puternic cutremur de pământ. Ieri s'au ruinat în urma cutremurului mai multe case. O casarmă de tunari prăbușindu-se a îngropat în ruine 70 de soldați.

Fondul de presă al catolicilor prezintă până în 6 Iunie n. c. un capital de 441.185 Coroane 61 fleri în numerar și hârtii de valoare.

În munții Buzelui, în partea diasporei România au murit vre-o 800 oi pe urma frigului ce băntuise mai luna trecută.

Aviatorul Hirth, pe cât se telegrafiază din Berlin, s'a avântat cu pasagerul, ce avea lângă sine, la înălțime de 1580 metri, întrecând astfel recordul mondial de până acuma de 800 metri. Față de acestea se dă știrea, că aviativul german Schendel s'a înălțat la 2100 metri.

Numai 40.000 rubeli a ridicat cu cereuri false perciunatul Moisi Silberstein din Rusia. Mai nou, și ca directorul unei bănci rusești, a mai elocut mari sume în distanța a patra.

Bazarul-Boston din orașul Milwanke serbându-și a unsprezecea aniversare dela naștere, a pregătit în onoarea mușteriiilor o tortă uriașă, ce avea 125 metri în diametru și 50 cm. în grosime. La pregătirea ei s'au aplicat 75 klg. zahăr, 34 klg. unt, 1200 ouă, 54 litre de lapte, 25 d. vanilie, 62 klg. făină și a. — Preste 500 de oaspeți s'au împărțit din ea.

Petreceri. Primum invitator la Reprezentațiunea teatrală-poporală urmată de joc, ce se va aranja Luni la 12 Iunie st. n. 1911 în sala școlii confesionale gr.-cat. din Borgotiha.

Pentru noua biserică, ce este a se edifica în Cluj, acest puternic centru al Ardealului, au binevoit a dăruți în timpul din urmă binevoitorii creștini: V. Chiorean din Aiton, 10 c. l. Melian preot în Bout, dieceza Gherlei, a colectat dela credincioșii sei 12.62 c. A. Leș, din Ceanni mare, a trimis prin protopopul Cojocnei I. Hâtieganu 2 c. V. Lăpușan din Gilău 10 c. I. Gyurkó măgăziner la tren, Cluj 5 c. Colonelul G. Horváth Cluj 20 c. Iacob Popa secretar metropolitan Blaj, întru pomenirea fratelui seu † S. Popa din Teiuș 10 c. Dr. Iustin Cl. Iuga, cand. adv. în Brașov în loc de bilete despre fidanțarea sa cu Dșoara Miți Lupan, din Brașov 20 c. Total 89 c. 62 fil. Primescă toți binevoitorii noștri, cari ajută astfel cu oboiul lor la ridicarea cât mai curând a unei monumentale biserici române în Cluj, cele mai adânc simțite mulțumite și Dumnezeu să le răsplătească din prisosința harurilor cerești. — În numele curatoratului bisericii gr.-cat. rom. din Cluj. Dr. *Elie Dăianu*, paroh-protopop, președinte.

Durerea de cap și insomnia de multe ori o cauzează mistuirea neregulată. Din informațiuni științifice vedem, că clinica din Viena aplică cu plăcere apa naturală amară **Francisc Iosif**, pentru că apa Francisc Iosif de multe ori folosită și în evantitate foarte mică, multe morburii le alină în mod cruțător. Se află în farmacii și prăvălii de ape minerale. (8.)

Viribus Unitis e numele primului dreadnought, ce se va lansa iest-timp pe apă la Triest în 24 Iunie n. Pe Monarh îl va reprezenta clironomul Francisc Ferdinand.

Taxametrul. Birjarii din Capitală sunt provocați a-și prevedea birjele în restimpul dintre 15 Aug. și 1 Oct. a. c. n. cu taxametrul, menit a regula taxele pentru birje amăsurate distanței percorse și timpului folosit.

Aviz. Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința on. public român aflător în Budapesta, cât și a celui din provincă, că cu începutul lunei Aprilie 1911 *mi-am deschis în Budapesta, I., Döbrentei-u. Nr. 9, o întreprindere românească de zugrăvire și decorații artistice, precum zugrăviri de firme, vopsiri de mobile, uși etc.*, atât pentru locuințe private, cât și pentru biserici sau alte zidiri mai de frunte publice.

Fiind *singurul zugrav român* în capitala țării, și având o frumoasă praxă, în branșa aceasta, rog On. public român din capitală și provincă, ca să-mi dea tot sprijinul, pentru a putea exista și aduce cinste și onoare neamului nostru. *Ioan Vițelar*, zugrav și decorator artistic.

Posta Redacțiunii.

Spt. Născud. În noua ediție a Liturgierului se spune apriat: „a te chemă pe tine, Dumnezeu cel cereșc, Tată, și a zice: „Greșala D-tale stă în aceea, că zici, „Dumnezeule“ și de aci apoi „Tată!“.

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărima 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freac 2.20 cor.

Partea Literară.

Biserica Romano-Catolică din împărăția rusească.

de

P. M. C. Helion S. I.

Partea întâi.

Date statistice despre Biserica Catolică în Imperiul Rusesc.

VI.

Episcopii catolici relegați de guvernul rusesc.

(Continuare).

13) Actualul arhiepiscop de Varșovia, Popiel, fu deportat și el în Nowogrod încă pe când era episcop de Plotsk, din motiv pentru că atunci, la 1868, n'a trimis un delegat al său la Colegiul petropolitan, neaprobat de sf. Scaun. În exil a dus-o 7 ani.

14) Episcopul de Sejn sau Augustow, Constantin Lubienski, fu pedepsit cu surghiun, pentru că nici el n'a voit să recunoască atribuțiunile anticlesiastice ale Colegiului Petropolitan. În drum spre Perm, unde-l deportau soldați s'a îmbolnăvit greu; cu toate acestea îl trăgeau mai departe până la Nizne Nowogrod, unde, abia ajuns a și murit, probabil de otrava unui străjer, în 16 Iunie 1869.

15) Suprimându-se dieceza de Minsk, la 1869, fu relegat și episcopul ei Adam Woitkiewicz, iar drept surghiun i-a asignat „grația împărătească“ orașul Wilna.

16) Următorii episcopi au fost relegați din motive de o natură cu totul deosebită. Guvernul rusesc voia cu ori ce preț să introducă în biserica latină limba *rusească*, dacă nu de-a dreptul în liturgie, atunci cel puțin în cultul extra-liturgic și cel suplimentar. Acestor inovațiuni s'a împotrivit Curia Romană (cfr. decret. S. Off. 11 Iulie 1877 și scrisoarea Card. Rampolla din 4 April 1897) și episcopii Caspar Borowski și Franc. Albin Symon. Cel dintâi exilat în Chiow, a murit la 1886, cel al doilea mai trăiește și astăzi la Roma, după un surghiun de 4 ani în Odessa.

17) Episcopul Carol Hryniewiecki a stărut la rândul său să restituiască buna disciplină în vre-o două trei parohii ale diecesei sale de Wilna. A și înlăturat pe parohii cei doi, cari duceau o viață scandaloaasă. Dar guvernul favoriza și favorizează și astăzi pe indivizii eclesiastici nedemni de chemarea lor. Drept aceea s'a iscat conflictul, iar episcopul zelos Hryniewiecki fu expulzat în Iaroslav (pe Wolga), unde a petrecut 4 ani. Dela 1891, liberat, a trecut în Galiția, unde fu paroh la Tuchow; în urmă a intrat ca membru în capitolul arhidiecezan de Lemberg, spre a-și putea asigura zilele, — acolo o duce și astăzi.

18) Amândoi urmași ai episcopului Hryniewiecki, Stef. Zwierowicz și Ed. Ropp, din motive analoge, au împărțit aceeași soartă de surghiun. Cel din urmă trăiește și astăzi ca episcop de Wilna, gubernând dieceza un administrator apostolic, cum am notat mai sus.

(Va urmă).

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

40

Zbisko deveni și mai vesel și încep să întrebe amănunțit despre toate. Au vorbit și de război, dar spuse lui Andrei Kropivnici, că el nu crede, să erumpă războiul. — Da, principele Ianush spusese lui Niculae Dlugolas, că cruciații știu să aplaneze ușor toate, de cumva treaba va ajunge la război, mai bucuroși redau pământurile cuprinse pe nedreptul, decât să se amestece în război cu regele polon, de puterea căruia se tem cu toții.

— De altcum, — continuă — principele nostru nu de mult a fost prin Malborg, unde l-au primit cu mare pompă, iar acum are mulți oaspeți cruciați distinși în castelul său din Cehanov. Cruciații sunt speculanți și-ar voi să deoblige pe principele, ca la caz de război să țină cu ei, sau cel puțin să nu dea ajutor regelui polon. Din asta însă, nu va fi nimic.

— Nici să nu dea Dumnezeu! — strigă Zbisko. — Căci cum ar și stă nepăsători principii noștri, când regele polon e amestecat în război.

— Așa-i! — zise Andrei.

Zbisko, privind pe cruciat, zise:

— Aceștia încă merg la principele, duși de acelaș gând.

— Cine ar putea afla intențiunea cruciaților!

— Dar cel de al treilea cine-i?

— Acela nu-i cruciat, dar e domn mare, căci după el vin vre-o trei trăsură încărcate cu bagaj.

— Nu s'ar putea să dueleze omul cu el? — întrebă Zbisko.

— Doamne ferește! Principele nu i-a dat în seamă și până la Cehanov, trebuie să grijesc de ei, ca să nu li-se întâmple nimic.

— Dar de l-aș provoca și el ar primi provocarea?

— Atunci ar trebui să duelezi întâi cu mine; căci, până trăiește, nu pot răbdă să li-se întâmple ceva.

— Văd, că cunoști datinele cavaleresti, cu tine nu vreau să duelez, căci doresc să rămânem prietini, dar de voi ajunge în Cehanov, voi căuta pretext, ca să duelez cu germanii.

— Asta-i altceva; în Cehanov vor fi emulații cavaleresti și de va permite principele și abatele, vei putea să-ți faci voia.

— Am o scândură — se laudă Zbisko — pe care am scris, că Danusia e cea mai frumoasă fată din lume... Pe cel ce va nega asta îl voi provoca imediat pe moarte și viață.

— Cavalerul ăsta din Lotharingia încă afișă o atare tablă, — răspuse Andrei — dar până în prezent n'a băgat-o nime în seamă.

— Ce zici? — strigă Zbisko, — doarește să-i laud pe amanta lui?... Numai asta ar mai lipsi!

Și privi lung la cavalerul Fulcon de Lorsch, de sub coiful căruia străluceau doi ochi blânzi și posomorți. După grumaz purtă o funie groasă, ce atârna.

— De ce poartă funia aceea la grumaz, întrebă Zbisko.

— Asta nu o știu, — răspuse Andrei — căci cavalerul nu pricepe limba polonă, iar cu Rothger abia ne putem înțelege. Cred însă, că o va purta, până ce va îndeplini o faptă cavalerască.

— Zanderus! — strigă Zbisko.

Ce poruncă ai stăpâne? — îl întrebă Glava apropiindu-se de el.

— Întrebă pe cavalerul ăsta din Lotharingia, care-i cea mai frumoasă fată din lume.

Zanderus traduse propoziția, la care Fulcon răspuse:

— Ulrika de-Einer!

Zbisko încep să se infierbante, își împintea calul și s'ar fi apropiat de cavaler, dar Andrei îl opri repede:

— Aici nu vă ve-ți bate!

Zbisko se întoarse de nou către Zanderus:

— Spune cavalerului, că iubita lui e o buhă urechiată.

Zanderus îndeplini porunca, iar Lorsch auzind cuvintele lui Zanderus, își trase iute o mânășă și o aruncă înaintea lui Zbisko. Zbisko chieamă pe Glava, care-i înfipse mânășă în vârful sabiei, ceea-ce înseamnă, că a primit provocarea.

Andrei Kropivnici strigă aspu și mâniașă lui Zbisko:

— Repet, că nu vă veți bate până ce eu vă conduc.

— Nu l-am provocat eu, — răspuse Zbisko, — dar ai văzut, că el mi-a aruncat mânășă.

— Da, fiindcă l-ai vătămat mai înainte... Acum să fii în liniște, altcum și eu știu manua sabia.

— Cu tine nu mă bat.

— Macar cu mine trebuie să duelezi întâi, căci am promis principelui, că ti voi apăra oaspeții.

— Ce să fac, așadar?

— Așteaptă până voi ajunge în Cehanov.

— Și ce va cugetă germanul de mine?

— Informează-l prin talmaciul tău, că nu pot permite duelul, la care se recere învoirea principelui și a marelui abate.

— Și de nu se vor învoi?

— Nu mai zic nimic... Și acum destul a fost! Zbisko observă că înzădar forțează lucrul. Cu ajutorul lui Zanderus, îi comunică cele spuse de Andrei și promise cavalerului de Lotharingia, că provocarea va fi repetată, îndată ce vor ajunge în Cehanov.

Lorsch ascultă cu atențiune cuvintele lui Zanderus și strinse tare pe Zbisko de mână, ceea ce după datina cavalerască înseamnă, că în tot locul și totdeauna se va duela cu el.

Deja eră spre apus, când ceata cea mică se apropia de Cehanov, unde i-a primit Niculae Dlugolas. — Curtenii nu erau acasă, căci principele împreună cu cruciații din Citna și Iausbork, s'au fost dus la vânătoare în pădurea din Kurpask, însoțiți de principesa și damele de curte.

Zbisko totuș află un cunoscut, pe bătrâna Ofka. Ea se bucură mult de prezența lui Zbisko.

(va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colori. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. Pentru studenți 2 Cor. (+ porto 20 fil.) — *Întreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Bunea“*. Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor“: „*Lucrare actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.*“

Considerând scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela *Librăria Arhidiecezană* (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea“.) *Banii de răscumpărare ai fecderuia se vor cvita public.*

În Biblioteca pentru toți a apărut: Nr. 600. Ovidiu Densușianu: *Tradiții și legende populare*. O colecție de povestiri despre oameni, localități și animale.

Nr. 603. Traian Demetrescu: *Intim*, poem în proză, -- nuvele. Scrise cu căldură și tot avântul tinereții, aceste povestiri vor fi cetite cu toată plăcerea de tinerețea, care încă mai iubește și mai visează.

Nr. 629. Dostoiewski: *Nuvele*, traduse de B. Marian, cuprinde trei din așa de frumos scrisele povestiri ale scriitorului rus.

V. Al. Mariei: *Pentru sfânta dreptate*, dramă în 4 acte. București 1911, prețul 1.25 lei.

I. Nestay: *Pribeții*, comedie din viața meseriașilor în două acte, localizare de Dr. Seb. Stanca. Sibiu 1910, prețul 50 bani.

I. E. Torouțiu: *Românii și clasa intelectuală din Bucovina*, notițe statistice. Retipărire din „Foaia Poporului“. Cernăuț 1911, prețul 1 cor.

Concepția Catholică despre lume în trăsurile ei fundamentale, cu specială privire la morală. Călăuză apologetică în problemele mari ale vieții pentru toți oamenii culti, de Victor Cathrein S. I. Prețul broșat 1.95 lei — elegant legat 2.75 lei. Se poate procura dela traducător: Sf. Sa Bronislaus F. Th. Falewski. Craiova str. Liceului Nr. 2. (România).

Dr. Ioan Popp c. și r. medic colonel în retragere: *Alcoolul și sistemul nervos. Arterioscleroza. Ceva despre morburile infecțioase ale copiilor. O reformă a traiului nostru. Lupta în contra morburilor sifilitice*, studii din sfera medicinei practice, scrise cu multă competență și cu specială considerație la noi. Brașov 1911.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruțila

Nr. 128-1911.

(51) 1-2

Licitațiune minuendă.

Pentru repararea radicală a bisericii gr.-cat. din Grădiște (Várhely) comitatul Hunedoara, prin aceasta se exerie licitațiune minuendă, care se va ținea în cancelaria oficiului protopopesc gr.-cat. din Várhely—Grădiște la 18 Iunie st. n. 1911 la, orele 2 după amiaz.

Spesele de reparare sunt prelimate în suma de 10.236 Cor. 05 fl, iar operatele tehnice pr. planul, proiectul de spese, condițiunile de edificare și formularul de contract, aprobate de Preaveneratul Consistor Episcopesc gr. cat. de Lugoj, se pot vedea și studia zilnic în cancelaria oficiului protopopesc din loc dela orele 8—12 a. m. și 2—5 p. m.

Intreprinzătorii, doritori de a executa aceste lucrări, sunt recercați, a-și înainta ofertele în scris, însoțite de 10% vadiu cel mult până la 18 Iunie st. n. a. c. la orele 2 p. m. Oferte întrate mai târziu nu se iau în considerare.

Grădiște, la 5 Iunie 1911.

Nicolau Muntean,
protopop gr.-cat.

Ioan Oproiu,
curator I.

MOBILE!

cine voiește se cumpere mobile bune și trainice să se adreseze cu deplină încredere lui

D. Schmidt

negustor de mobile și măsar în

Medias—Medgyes,

care are un depozit bine asortat cu tot felul de mobile, precum: scaune, divanuri, icoane, oglinzi, apoi mobile de lemn moale și rechizite de culină.

(50) 2-26.

În loc de 18 cor. numai 8 cor.



Orologiu elegant remontoir

Pentru domni Argint-Gloria

cu trei capace tari artistic gravate, un capac săritor cu coardă, 10 pietri, umblare punctoasă, garanță în scris pe 3 ani numai cu coroane 8

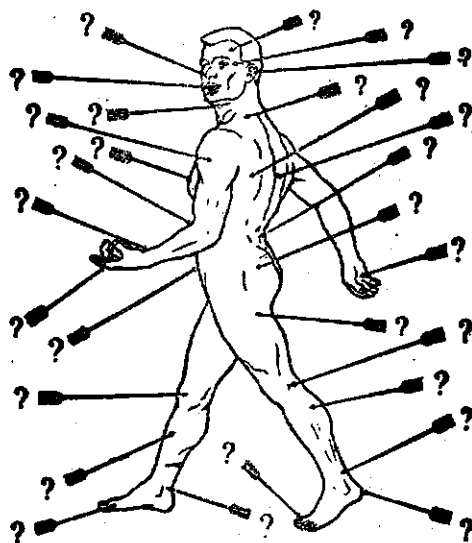
(49) 5-10

3 bucăți cor. 22.

Catene elegante pentru orologiu à cor. 2. Spedează pe lângă rambursă J. WEINER. Wien XIX/1 Boschstrasse 2.

Te săgetează?

(Ai dureri?)



Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrală Nr. 122 (Zágrábmege).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morhuri ac nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morhuri prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distinct și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgărciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ameteală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm acurat așa: (92) 20-30

Eugen V. Feller, apotecar

Stubica Centrale 122 (comit. Zágrab).



Cancelarie administrativă și birou de informațiuni

în **Budapesta.**

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocese imprumuturi personale, hipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocese cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechizite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea

(31) 13-52

advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171-27

Muschong. Băile Buziaș Phönix apă minerală de Buziaș

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECA S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

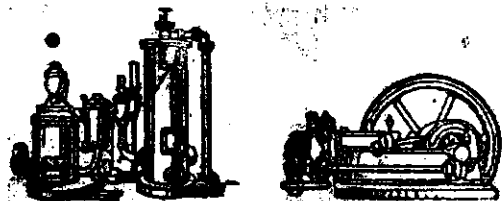
Depozitul principal e la Gelb J. Blaj (38) 54-?

Kalmár & Engel

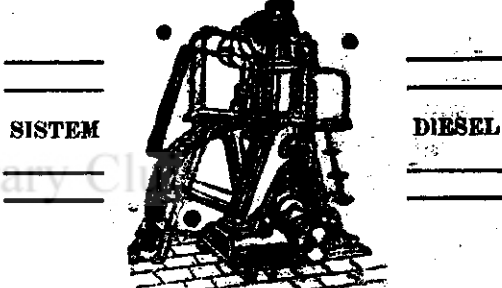
fabrică de mașini și motoare

Depozit și birou: V., Lipótring 22. Fabrică: VI., Úteggasse 19. BUDAPEST

Renumit! Original! „Benz“!



Motor-Sugător de gaz. — Mășină cea mai estină din prezent. „Benz“-Motor cu olefi crud.

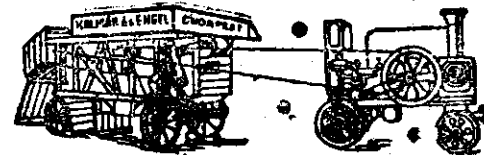


SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat.

Recomandă garniturile sale de imblăt, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă



Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețuente gratis și franco. (101) 26-26



Picurile de stomac ale lui BRÁDY

prodăzute cu marea de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intrată s'an căspălit înătră năi intr'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosește aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a înzrierii scaunului, sgărciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemie și a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1.60 sticlă mică 90 fl. Pentru 6 sticle Cor. 5.40, 3 sticle mari Cor. 4.80 dacă se trimite banii înainte, le spedează franco: farmacia BRÁDY K. a „Magyar Királyhöz“ Bécs I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci alăturat

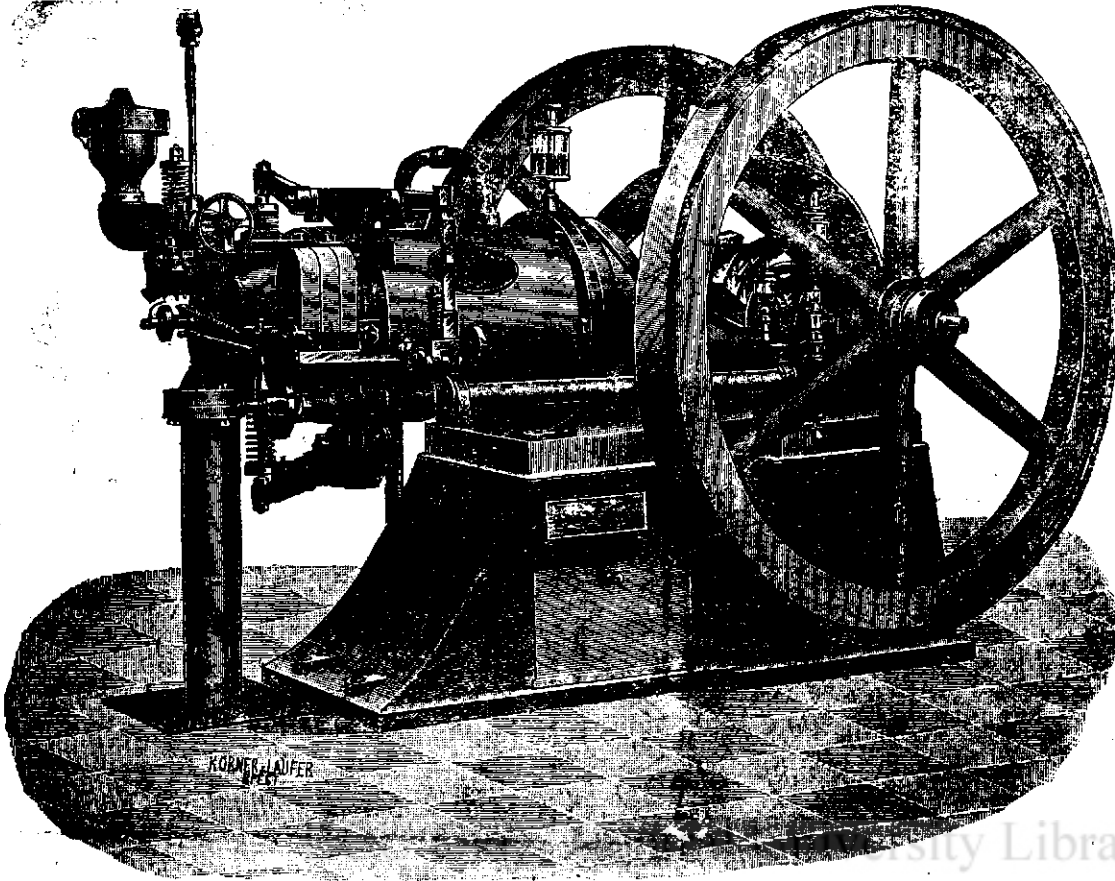
(3) 21-25

Sprijiniți industria română!

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria

EUGEN NICOLA

Blaj—Balázsfalva.



Subscriberul recomand celea mai practice **pluguri și mașini economice**. In depozitul meu se află **totdeauna gata** celea mai renumite **motoare de benzin, locomobile și garnituri complete pentru imblătit cu motor**. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat și tot felul de mașini economice, pe cari le vând cu

prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile, în rate.

== Cea mai mare garanță. ==

Nime să nu-și cumpere pluguri sau mașini economice până nu cearcă la firma

Eugen Nicola

prima fabrică română de mașini
în Blaj—Balázsfalva.

Deslușiri și informațiuni se dau gratis.

(38) 11-52

Sprijiniți industria română!

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabrică

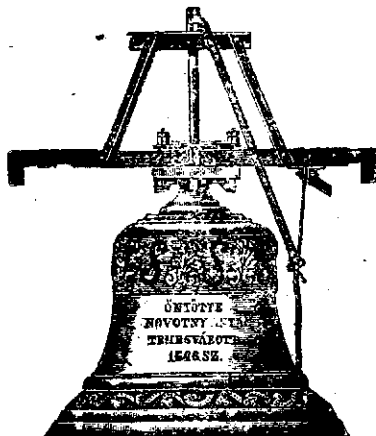
27, 37-52



se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.



Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIIU ==

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

✦ **Asigurări pe viață** ✦

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834,801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839,992-
	viață	11,020,266-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,428,317-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(23, 37-?)